

Complexnummer: 517610

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Plateelfabriek

Aantal complexonderdelen

3

Monumentnummers van complexonderdelen

517611, 517612, 517613

Woonplaats

Gouda

Gemeente

Gouda

Provincie

Zuid-Holland

Hoofdadres van hoofdobject

Raam 28, 2801 VM Gouda

Complexomschrijving

Inleiding

Het complex van de PLATEELFABRIEK is gelegen tussen Raam en Vest en bestaat uit BEDRIJFSRUIMTES aan de Raam, een FABRIEKSWATERTOREN op het bedrijfsterrein, en een KLEISCHUUR aan de Vest.

De fabriek dateert uit 1898 en begon haar activiteiten aan de Kandeelstraat onder de naam Plateelbakkerij 'Zuid-Holland' na een korte periode E. Estié & Co te hebben geheten. Na een jaar kocht de onderneming de naastgelegen fabriek Het Hert aan. Vanaf 1917 tot 1930 heeft de plateelbakkerij geïnvesteerd in uitbreiding van haar capaciteit, zowel in gebouwen als in ovens en nieuwe machines. Zo werd bijvoorbeeld in 1920 een nieuwe met cokes gestookte gastunneloven gekocht. Gelijkijdig werd een nieuw ketelhuis gebouwd met een watertoren om de druk op de waterleiding te verhogen. De fabriek was vooraanstaand op gebied van technische vernieuwingen; de tunneloven en later de elektrische tunnelovens waren de eersten in Nederland. De verschillende werkruimtes zijn in Traditioneel-Ambachtelijke stijl gebouwd. De gevel aan de Raam heeft duidelijk neo-Renaissance invloeden.

De Nederlandse aardewerknijverheid zat rond de eeuwwisseling met name in Maastricht, Delft en Gouda. Voor Gouda was vooral de onmiddellijke aanwezigheid van klei aan de oevers van de Gouwe en de Hollandse IJssel, en de in de omgeving gestoken brandstof turf van invloed op de voorspoedige ontwikkeling van de aardewerkproductie. De N.V. Koninklijke Plateelbakkerij 'Zuid-Holland' heeft gedurende zestig jaar een enorme hoeveelheid sieraardewerk geproduceerd. Met name in de jaren twintig genoot het Goudse plateel grote populariteit. Kunstenaars als Chris van der Hoef, Leen Muller, Jan Schonk en Henri Breetveld lieten er hun ontwerpen uitvoeren.

Vanaf de kleischuren aan de Vest werd de kleimassa naar de afdeling kleibereiding gebracht en tot broden draaiklei voor de draaijerij of tot gietpapier voor de gieterij bewerkt. De klei ging vervolgens naar de draaijerij of gieterij waar gipsen werkvormen stonden; aangeleverd vanuit de aangrenzende bergplaats. De ongebakken producten gingen via de afwerkerij naar de droogkamers en werden daarna in de tunneloven gebakken. Vervolgens vond verdere bewerking in de schilder- en decoratieateliers en in de glazuurderij plaats. Tenslotte werden de producten nog een keer gebakken in turfovovens om daarna de fabriek, via het expeditiemagazijn te verlaten.

Omschrijving

Het perceel waarop het gebouwencomplex van de plateelfabriek Zuid-Holland ligt strekt zich uit tussen de Raam (noord) en de Vest (zuid). De tussenliggende werkplaatsen en de watertoren zijn in de periode 1913-1930 tot stand gekomen. De voorgevel aan de Raam heeft een gemetselde gevelwand in neo-renaissance stijl. Hierachter liggen verschillende schilderateliers met sheddaken. Aan de oostzijde van het terrein loopt vanaf de Raam de Messenmakersteeg. Rechts van Raam 28 ligt de Kandeelsteeg die een vroegere terreingrens markeerde maar die sinds de jaren twintig op het terrein is komen te liggen. Aan het eind van de Kandeelsteeg ligt de watertoren. Langs de Vest, direkt aan het water van de Turfsingel ligt een kleisluur.

Van het complex zijn de ateliergevel aan de Raam (noord), de direkt daarachter gelegen werkplaats met sheddak, de watertoren en de kleisluur aan de Vest beschermenswaardig. De overige bedrijfsruimtes zijn dusdanig aangetast dat ze van ondergeschikt belang zijn.

Waardering

Het complex van de plateelfabriek is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische en industriële waarde als representatief voorbeeld van een sieraardefabriek uit het begin van de 20ste eeuw. De Plateelbakkerij Zuid-Holland heeft voor Gouda tientallen jaren grote sociaal-economische betekenis gehad.

Het complex van de plateelfabriek is van architectuurhistorisch belang vanwege de bijzondere samenhang tussen de ateliergevel aan de Raam, de werkplaatsen met de sheddaken en de kleisluur aan de Vest.

Het complex is redelijk gaaf in hoofdvorm, materiaalgebruik en detaillering.

Het complex heeft ensemblewaarde door de ligging van de kleisluur aan het water waar vanaf de oevers de klei werd gewonnen. De historisch-ruimtelijke relatie van de Plateelfabriek met de waterwegen en uitvalsroutes van Gouda is bovendien van stedenbouwkundige waarde.

Monumentnummer*: 517611

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 28 november 2000
Kadaster deel/nr: 82983/52

Complexnummer

517610

Complexnaam

Plateelfabriek

Woonplaats*

Gouda

Gemeente*

Gouda

Provincie*

Zuid-Holland

Straat*

Raam

Nr*

28

Toev.*

Postcode*

2801 VM

Woonplaats*

Gouda

Situering

Locatie

Raam

30

2801 VM

Gouda

Raam

32

2801 VM

Gouda

Kadastrale gemeente*

Gouda

Sectie*

D

Kad. object*

4013

Appartement

A3

Grondperceel

Gouda

D

4013

A4

Gouda

D

4013

A5

Gouda

D

4013

A6

Gouda

D

4013

A7

Gouda

D

4013

A8

Gouda

D

4013

A9

Gouda

D

4013

A10

Gouda

D

4013

A11

Gouda

D

4013

A12

Gouda

D

4013

A13

Gouda

D

4013

A14

Gouda

D

4013

A15

Gouda

D

4013

A16

Gouda

D

4013

A17

Gouda

D

4013

A18

Gouda

D

4013

A19

Gouda

D

4013

A20

Gouda

D

4013

A21

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kad. object*</i>	<i>Appartement</i>	<i>Grondperceel</i>
Gouda	D	4013	A22	
Gouda	D	4013	A23	
Gouda	D	4013	A24	
Gouda	D	4013	A25	
Gouda	D	4013	A26	
Gouda	D	4013	A27	
Gouda	D	4013	A28	
Gouda	D	4013	A29	
Gouda	D	4013	A30	
Gouda	D	4013	A31	
Gouda	D	4013	A32	
Gouda	D	4013	A33	
Gouda	D	4013	A34	
Gouda	D	4013	A35	
Gouda	D	4013	A36	
Gouda	D	4013	A37	
Gouda	D	4013	A38	
Gouda	D	4013	A39	
Gouda	D	4013	A40	
Gouda	D	4013	A41	
Gouda	D	4013	A42	
Gouda	D	4013	A43	
Gouda	D	4013	A44	
Gouda	D	4013	A45	
Gouda	D	4013	A46	
Gouda	D	4013	A47	
Gouda	D	4013	A48	
Gouda	D	4013	A49	
Gouda	D	4013	A50	
Gouda	D	4013	A51	
Gouda	D	4013	A52	
Gouda	D	4013	A53	
Gouda	D	4013	A54	
Gouda	D	4013	A55	
Gouda	D	4013	A56	
Gouda	D	4013	A57	
Gouda	D	4013	A58	
Gouda	D	4013	A59	

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kad. object*</i>	<i>Appartement</i>	<i>Grondperceel</i>
Gouda	D	4013	A60	
Gouda	D	4013	A61	
Gouda	D	4013	A62	
Gouda	D	4013	A63	
Gouda	D	4013	A64	
Gouda	D	4013	A65	
Gouda	D	4013	A66	
Gouda	D	4013	A67	
Gouda	D	4013	A68	
Gouda	D	4013	A69	
Gouda	D	4013	A70	
Gouda	D	4013	A71	
Gouda	D	4013	A72	
Gouda	D	4013	A73	
Gouda	D	4013	A74	
Gouda	D	4013	A75	
Gouda	D	4013	A76	
Gouda	D	4013	A77	
Gouda	D	4013	A78	
Gouda	D	4013	A79	
Gouda	D	4013	A80	
Gouda	D	4013	A81	
Gouda	D	4013	A82	
Gouda	D	4013	A83	
Gouda	D	4013	A84	
Gouda	D	4013	A85	
Gouda	D	4013	A86	
Gouda	D	4013	A87	
Gouda	D	4013	A88	
Gouda	D	4013	A89	
Gouda	D	4013	A90	
Gouda	D	4013	A91	
Gouda	D	4013	A92	

*Rijksmonumentomschrijving***

Inleiding

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

BEDRIJFSRUIMTES van de Plateelfabriek uit 1913, bestaande uit een aantal panden langs de Raam. De panden zijn gebouwd in Traditioneel-ambachtelijke stijl; de gevels aan de Raam zijn in Neo-Renaissancestijl gebouwd.

Omschrijving

Drie aaneengesloten, dubbele panden van een bouwlaag opgetrokken in rode baksteen op een kleine plint die een halve steen is uitgemetseld. Het middelste pand heeft een samengesteld schilddak met drie dakkapellen waarop pironnen; de buitenste panden hebben elk twee topgevels in neo-rennaissance stijl. Per pand een houten kruiskozijn met aan weerszijden twee smallere bovenramen; de twee onderramen kunnen met luiken worden afgesloten; twee panden hebben in plaats van het onderraam een deur. De gevelopeningen zijn geplaatst onder dubbele gemetselde rond- en segmentbogen.

Het linkerpand, nr.32, heeft twee in elkaar overlopende klokgevels met op beide hoeken een natuurstenen voluut en bij de inzwenging een hardstenen dekplaat. Tussen de klokgevels een siermuuranker.

In het middelste pand, nr.30, links een samengesteld venster (zoals boven beschreven) en rechts een dubbele stalen deur met twee bovenramen erboven en zijlichten aan weerszijden. Boven de gevelopeningen driehoekige sluitstenen en vier aanzetkopjes. In het muurwerk boven de vensters ruit- en cirkelvormig siermetselwerk. In het midden van de gevel een teruggemetseld gevelvlak met een tegeltableau met een voorstelling van een pottenbakker. Tevens een hardstenen gevelsteen waarop staat dat de eerste steen door Wilhelmina L.C. Hyong is gelegd in Maart 1918. De dakkapellen hebben houten daklijstjes op klampen; de zijgeveltjes zijn geschubd.

Het rechterpand, nr.28, heeft twee trapgevels en twee zadeldaken. In het muurwerk boven de vensters ruitvormig siermetselwerk. In de gevel zit een tegeltableau met afbeelding en het jaartal 1918. In de beide geveltoppen een vierruitsvenstertje, daarboven een klein nisje.

De linkerzijgevel heeft een reeks van acht getoogde boogramen. Houten kozijnen met twee verticale roeden. Eenvoudige houten daklijst, reeks muurankers.

De achterliggende werkplaats is onderverdeeld in een kantoorruimte aan de straatzijde en in een open werkruimte die door dakramen van het sheddak worden verlicht. Het dak heeft een houten dakconstructie die met gietijzeren kolommen wordt ondersteund. Op nr. 32 een kleine kantoorruimte, het vroegere laboratorium; daarachter het verflokaal. Op nr. 30 het mannenatelier en op nr. 28 het vrouwenatelier.

Waardering

De plateelfabriek is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische waarde als representatief voorbeeld van een sierraadfabriek uit het begin van de 20ste eeuw; de fabriek heeft voor Gouda tientallen jaren grote sociaal-economische betekenis gehad.

De plateelfabriek is van architectuurhistorisch belang vanwege de eenvoudige baksteenarchitectuur en de bijzondere samenhang tussen de ateliergevel aan de Raam, de werkplaatsen met de sheddaken en de kleischuur aan de Vest.

De fabriek is redelijk gaaf in hoofdvorm, materiaalgebruik en detaillering.

De fabriek heeft ensemblewaarde in samenhang met de andere onderdelen. De historisch-ruimtelijke relatie van de

fabriek met de waterwegen en uitvalsroute van Gouda is bovendien van stedenbouwkundige waarde.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Industrie

Functie

Bedrijfsruimte

Monumentnummer*: 517612

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 28 november 2000
Kadaster deel/nr: 82983/33

Complexnummer

517610

Complexnaam

Plateelfabriek

Woonplaats*

Gouda

Gemeente*

Gouda

Provincie*

Zuid-Holland

Straat*

Plazuidplein

Nr*

1

Toev.*

Postcode*

2801 WK

Woonplaats*

Gouda

Situering

Locatie

Kadastrale gemeente*

Gouda

Sectie*

D

Kad. object*

Appartement

Grondperceel

4254

Rijksmonumentomschrijving**

Inleiding

BedrijfsWATERTOREN in traditioneel-ambachtelijke stijl, daterend uit de jaren 1920-1923. De watertoren staat aan het eind van de Kandeelstraat midden op het bedrijfsterrein van de Plateelfabriek.

Omschrijving

De bedrijfswatertoren werd tussen 1920 en 1923 gerealiseerd om de druk op de waterleiding te verhogen. De toren is opgetrokken in grauwe baksteen vanuit een vierkante plattegrond. De toren heeft twee verdiepingen en een tentdak met piron. Het basement van de toren is iets uitgemetseld. Op alle hoeken lisenen. Per bouwlaag bevond zich aan alle vier de zijden een achtruitsraam.

Waardering

De watertoren is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische waarde als zeldzaam onderdeel van een fabriekscomplex.

De watertoren is van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische waarde als voorbeeld van een bedrijfswatertoren in traditioneel-ambachtelijke stijl, op een fabriekscomplex.

De watertoren heeft ensemblewaarde vanwege de samenhang met de overige objecten van de plateelfabriek.

De watertoren heeft enige stedenbouwkundige waarde door de markering van het bedrijfsterrein.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Industrie

Functie

Nutsbedrijf

Monumentnummer*: 517613

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 28 november 2000
Kadaster deel/nr: 82983/31

Complexnummer

517610

Complexnaam

Plateelfabriek

Woonplaats*

Gouda

Gemeente*

Gouda

Provincie*

Zuid-Holland

Straat*

Vest

Nr*

2

Toev.*

Postcode*

2801 VC

Woonplaats*

Gouda

Situering

Locatie

Vest

2

3

2801 VC

Gouda

Vest

2

2

2801 VC

Gouda

Kadastrale gemeente*

Gouda

Sectie*

D

Kad. object*

Appartement

Grondperceel

2692

Rijksmonumentomschrijving**

Inleiding

KLEISCHUUR, daterend circa 1900, in ambachtelijk-traditionele stijl, gelegen parallel aan de Vest.

Omschrijving

De kleisuur aan de Vest is deels in baksteen opgetrokken vanuit een rechthoekige plattegrond. Het zadeldak is bedekt met Hollandse pannen. De zuidelijke langsgewel ligt direct aan het water en was oorspronkelijk open. Het dak wordt er ondersteund door schuingeplaatste vinken.

Beide kopse gevels waren oorspronkelijk beschoten.

Waardering

De kleisuur is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische waarde als voorbeeld van een kleisuur bij een plateelfabriek.

De kleisuur heeft ensemblewaarde door de samenhang met bedrijfsruimten van de plateelfabriek.

De kleisuur heeft stedenbouwkundige waarde door de ligging aan het water waar vanaf de oevers de klei werd

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

gewonnen.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Handelsgebouwen, opslag- en transportgebouwen

Subcategorie

Industrie

Opslag

Functie

Schuur (G)